

Ziekenhuis kan rekening illegalen dubbel innen

van onze redactie binnenland

DEN HAAG – Zorgverleners kunnen de kosten die zij maken voor illegale patiënten dubbel innen.

Sinds begin dit jaar krijgen ze tachtig tot honderd procent van die kosten vergoed van het College voor Zorgverzekeringen (CVZ). Maar ze mogen daarna de rekening ook nog innen bij de illegaal. Een wettelijke verplichting die extra inkomsten terug te betalen is er niet. Dat bevestigt Johan Knollema van CVZ. „Deze regeling is gebaseerd op vertrouwen. We gaan ervan uit dat zorgverleners dat extra geld terugstorten. Maar controleren kunnen we het niet. We kunnen zelfs niet controleren of het wel echt een illegale patiënt betreft.”

Nederlands Dagblad
zaterdag, 7 november 2009, p. 11
Volksgezondheid

Over de regels en hoe die moeten worden toegepast, heerst grote onduidelijkheid. PvdA-Kamerlid Hans Spekman noemt dat zeer ongewenst. „Als rekeningen nog jaren verhaald kunnen worden, gaan illegalen juist zorg mijden.”

Willekeur

Zorgverleners moeten aantonen dat ze er alles aan hebben gedaan om de rekening op de illegaal te verhalen. Hoever ze daarin gaan is aan het ziekenhuis, zegt een woordvoerder van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Zo zal het ene jaren doorgaan om de rekening te innen, terwijl een ander het snel voor gezien houdt.

Volgens voorzitter Wil Voogt van de stuurgroep Lampion, een samenwerkingsverband van hulporganisaties, werkt de regeling

fraude en willekeur in de hand: „Een illegaal is tot zelfs in de Filipijnen met oude rekeningen bestookt, terwijl een ander zo het ziekenhuis mag verlaten.”

Ook leidt dit volgens haar tot schrijnende situaties voor nieuwkomers. „Sommige ziekenhuizen staan met de deurwaarder klaar zodra iemand een verblijfsvergunning krijgt.”

Volgens de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen komen veel ziekenhuizen nog steeds tekort. „Het is logisch dat zij dat extra geld zelf houden om die tekorten op te vangen”, aldus een woordvoerder. De bedoeling van de nieuwe regeling was de zorg voor illegalen toegankelijker te maken.

zie ook pagina 11

‘We hebben tenslotte uw baby gered’

Het Rijk vergoedt sinds begin dit jaar medische behandelkosten voor illegalen. Maar in de praktijk gaat nog steeds veel mis. „Het is eigenlijk een bizarre regeling.”

door Jacqueline Steenvijk

AMSTERDAM – In de grauwe gang van een kraakpand in Amsterdam zit een 48-jarige Marokkaanse man op het puntje van een oude stoel. Om de paar seconden wisselt hij van houding; gewicht op rechterbil,

gewicht op linkerbil, dan weer staat hij op.

De man is patiënt van dokter Co van Melle, een 73-jarige gepensioneerd huisarts die drie keer per week spreekuur houdt voor mensen zonder verblijfspapieren. Zijn behandelkamer bestaat alleen uit een klein tafeltje dat als bureau dienst doet en een paar stoelen. Op tafel liggen twee stapels papieren: de medische dossiers van zijn patiënten. „Hoe gaat het nu?”, vraagt Van Melle als hij de man binnenroept. „Ik heb nog steeds veel pijn”, zegt Mohammed. De man heeft al ruim een jaar wonden aan zijn scrotum en billen. Van Melle: „We hebben hem volgegooid met antibiotica, maar dat hielp niets.” De dokter heeft hem doorgestuurd naar het ziekenhuis. Hij is net terug van een operatie.

„Ze hebben er zeven keer in gesneden”, zegt Mohammed die opnieuw heen en weer schuift op zijn stoel. Er zijn meerdere

abscessen verwijderd. Van Melle heeft voor de man een speciaal draagnet voor zijn pijnlijke zaadballen meegenomen. „Kom, we gaan even naar het kleine kamertje”, zegt hij. Daar helpt hij Mohammed het draagnet om te doen. Even later nemen ze afscheid. Hoofdschuddend sluit Van Melle de deur. „Hij had zijn wonden met toiletpapier verbonden. Ongelooflijk. Ik begrijp niet dat ze hem zo hebben laten gaan.”

Tientallen illegalen per week ziet Van Melle op zijn spreekuur. De meesten zijn ernstig ziek. Maar als illegaal is het verboden een ziektekostenverzekering af te sluiten. Alleen voor noodzakelijke zorg mogen ze naar een dokter. Die moeten ze dan wel zelf betalen. Pas als dat niet lukt, vergoedt het Rijk sinds dit jaar voor vrijwel alle zorgverleners tachtig tot honderd procent van de kosten.

De nieuwe regeling moet voorkomen dat zieke mensen onbe-

handeld blijven of met ernstige, besmettelijke ziekten op straat lopen. Maar in de praktijk schort er volgens hulpverleners nog veel aan.

Zo moeten ze soms oeverloos praten om hun patiënt het ziekenhuis in te krijgen. Nazorg is slecht geregeld, tandartszorg en fysiotherapie nauwelijks te krijgen en de toegang tot de geestelijke zorg is nog zeer beperkt. Onlangs stuurde Van Melle nog een ernstig psychotische man, die stemmen hoort, door naar een psychiater. Nu zit de man weer angstig voor hem. Hij kreeg alleen een hoge dosis medicatie met de mededeling over drie maanden terug te komen. „Ik slaap niet meer. Om de paar uur praat ze tegen me”, vertelt hij, terwijl hij zijn handen op zijn hoofd legt om de pijn aan te duiden. 'Ze', is volgens hem een zwarte cobra. „Ze kijkt me recht in mijn gezicht aan.”

Volgens Margreet Kroesen, coördinator van Dokters van de Wereld, loopt de nieuwe regeling vooral spaak vanwege de kosten. Tot september dit jaar kreeg de organisatie al 133 meldingen van patiënten die zijn geweigerd door ziekenhuizen of

artsen. In heel 2008 waren dat er 138.

Weggestuurd

Op grond van de nieuwe regeling krijgen momenteel 22 gecontracteerde ziekenhuizen de kosten voor alle noodzakelijke medische zorg aan illegalen vergoed. De rest mag alleen spoedeisende hulp declareren. „Op papier is het vaak wel geregeld. Maar aan de balies blijkbaar niet. Patiënten die zich melden met een verwijzing, krijgen de arts vaak niet te zien. Eerst betalen, horen ze dan. Doen ze dat niet, dan worden ze weggestuurd met de mededeling dat ze kunnen terugkomen als ze wel geld hebben.” Dit gebeurde bijvoorbeeld bij

een 34-jarige illegale Ghanese vrouw wier baby ernstig ziek was. Het kind was zo ziek dat over een spoedopname niet moeilijk werd gedaan. Vijf dagen lag de baby in het ziekenhuis. Het kind mocht naar huis, maar moest na een maand terugkomen voor controle. Maar een arts kreeg de vrouw bij het controlebezoek niet te zien. Ze moest mee naar de administratie. „We hebben nog een rekening

van u openstaan. Hoe gaat u dat betalen? We hebben tenslotte uw baby gered”, kreeg ze te horen. In paniek tekende ze een betalingsregeling voor honderd euro per maand. Geld dat ze niet heeft. Ze leeft van giften van een kerk. „Soms krijg ik tien euro per week, soms twintig”, legt ze uit. Na ondertekening mocht ze alsnog door naar de specialist. Maar bij de volgende controleafspraak werd ze weer tegengehouden. „Eerst betalen, riepen ze.” Uit angst dat het ziekenhuis

haar zou aangeven bij de politie, verliet ze het ziekenhuis zonder de arts te hebben gezien.

Streng aanpak

Kernprobleem van de nieuwe regeling is de verhaalplicht die ziekenhuizen hebben. „Het is eigenlijk een bizarre regeling”, zegt voorzitter Douwe Hemrika van de raad van bestuur van het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG) in Amsterdam. „Wij moeten aantonen dat we alles hebben gedaan om dat geld te

innen bij de illegaal, voordat wij onze kosten mogen declareren bij het Rijk.”

Het gevolg is dat de druk op ziekenhuizen om de kosten te verhalen groot is.

De Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen ontkent dat ziekenhuizen patiënten weigeren die niet van tevoren betalen.

„Daar is financieel ook geen reden toe, omdat de behandelkosten uiteindelijk worden vergoed als de illegaal niet zelf kan

betalen”, zegt een woordvoerder.

Maar volgens Hemrika van het OLVG worden wel degelijk patiënten geweigerd. „Laten we duidelijk zijn: dit hoort dus niet. Wie zorg nodig heeft, moet die ook krijgen.”

Onder meer door klachten van Dokters van de Wereld heeft dit ziekenhuis inmiddels de protocollen aangepast. „Illegalen gaan nu eerst naar hun specialist. Die bepaalt of er sprake is van een noodzakelijke behandeling. Pas daarna wordt de patiënt doorgestuurd om een betalingsregeling af te spreken.”

Maar dan nog kan het voorkomen dat patiënten bij een volgende afspraak weglopen. „Sommigen schrikken zo van de

streng aanpak, dat ze het ziekenhuis weer verlaten. Door de taalbarrière begrijpen ze niet dat we ze alsnog helpen als ze aantonen echt niet te kunnen betalen.”

Dat ziekenhuizen streng en alert zijn, vindt diaconaal maatschappelijk werker Marion Groen in 't Woud van het Amsterdamse inloopcentrum Open Deur 'logisch'. „We moeten er natuurlijk voor waken dat iedereen hierheen komt voor een gratis medische behandeling.”

Maar soms gaat het volgens haar toch echt mis. „Sommige illegalen geven hun complete leefgeld weg in ruil voor een medische behandeling.” Het gaat om mensen die nog een procedure in Nederland mogen afwachten, maar geen recht hebben op voorzieningen. „De gemeente betaalt hun leefgeld voor woonruimte en eten. Maar dat geld geven ze aan het ziekenhuis, uit angst dat hun procedure in gevaar komt als ze niet betalen. Dat is niet de bedoeling.”

Groen in 't Woud vraagt zich af hoe baliemedewerkers in ziekenhuizen vaststellen hoeveel geld een illegaal kan missen. „Wij kennen de mensen. Maar zij toch niet?”

Voorzitter Hemrika van het OLVG erkent dat dit ontzettend moeilijk is. „Waar let je op? Heeft iemand gouden sieraden of gouden tanden in zijn mond, dan zal de lat hoger liggen dan bij een sloeber.“ Los daarvan is het nog maar de vraag of ziekenhuizen ondanks betalingsregelingen hun geld krijgen.

„Want hoe moet ik afdwingen dat ze de hele regeling afbetalen?“, vraagt Hemrika zich af. Nog lastiger is het volgens hem voor ziekenhuizen die niet door het Rijk gecontracteerd zijn voor zorg aan illegalen. „Zij krijgen alleen de acute zorg die zij leveren vergoed.“

Medisch directeur Bert Wiegman van het Academisch Medisch Centrum (AMC), een ziekenhuis dat niet gecontracteerd is, beaamt dit. „Wij bieden specialistische hulp die andere ziekenhuizen niet kunnen bieden. Wij kunnen die patiënten

toch niet op straat zetten.“ Om de mensen toch te kunnen helpen, declareert dit ziekenhuis de kosten via het OLVG.

Ook dit ziekenhuis erkent dat illegalen soms het ziekenhuis verlaten zonder zorg te hebben gehad. „Als iemand weggaat, dan is dat aan hemzelf. We kunnen moeilijk een patiënt tegen zijn zin vasthouden, omdat hij zorg nodig heeft.“

Als het om acute zorg gaat, wordt iedereen volgens Wiegman meteen geholpen. Maar bij zoiets als een bevalling verwacht hij toch wel iets van een betaling. „Ik beseft dat het niet leuk is om te horen dat ze moeten betalen. Maar mensen weten dat zo'n bevalling eraan komt. Daar kunnen ze voor sparen.“

Schrijnend

Over één ding zijn alle instanties het wel eens. Voor het eerst is

de zorg in verpleeg-, verzorgings- en sterfhuizen voor illegalen geregeld. De hoop is dat dit nu ook een oplossing biedt voor mensen als Eduardo Hernandez. Deze terminaal zieke man werd vorig jaar door het OLVG op straat gezet.

„Een uitermate schrijnend geval. De man had terminale longkanker en was uitbehandeld. Wij konden niets meer voor hem doen. Maar dit soort patiënten raakte je toen aan de straatstenen niet kwijt“, legt Hemrika uit. „Niemand was bereid hem op te nemen.“

Met heel veel moeite wist het ziekenhuis een hospice te regelen in Roosendaal. „Maar dat wilde hij zelf niet. Hij wilde in de buurt van zijn vrienden blijven.“ Na een maand werd de man alsnog op straat gezet. Hernandez overleed zo'n tien dagen later, op 56-jarige leeftijd.

Vergoedingen

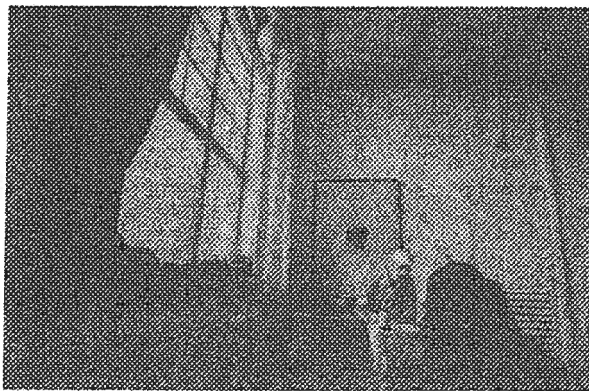
Op 1 januari 2009 is een nieuwe regeling van kracht geworden op grond waarvan medici kosten die zij hebben gemaakt voor illegalen, terug kunnen krijgen.

Voor huisartsen geldt een vergoeding van tachtig procent van de oninbare kosten. Kosten rond zwangerschap en bevalling worden voor honderd procent vergoed.

Voor ziekenhuizen zijn er 26 regio's vastgesteld waar één ziekenhuis per regio alle handelingen kan declareren. Op dit moment hebben 22 ziekenhuizen zo'n contract afgesloten. Niet-gecontracteerde ziekenhuizen kunnen alleen de acute zorghandelingen declareren, voor maximaal tachtig procent van de kosten.

Tandartsen kunnen alleen de behandelingen voor illegalen onder de 22 jaar voor tachtig procent terugkrijgen.

AWBZ-instellingen als verpleeghuizen of GGZ-instellingen kunnen gebruikmaken van de regeling zodra zij een illegaal opnemen.

Huisarts Co van Melle houdt spreekuur voor illegalen in een kraakpand aan de Overtoom in Amsterdam.

[foto GPD/Evert Elzinga]